

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI
FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

İşyeri Açma Konusunda Yapılan Kıyaslama Çalışması (Almanya'dan Stuttgart Ticaret ve Sanayi Odası)

Almanya'da kendine ait işletme kurmak veya almak isteyen herkes, birçok formaliteyle karşı karşıya kalmakta ve birçok kanuni düzenlemeyi dikkate almak zorundadır. Almanya'da serbest çalışmak isteyen herkes, ilk adımda 'Ticari Kayıt' işlemini yaptırmak zorundadır. İşletme kaydı **Ticaret Dairesi (Gewerbeamt)**, **Hukuk ve Emniyet Müdürlüğü** (Rechts- und Ordnungsamt), **Belediye** (Rathaus) veya **Muhtarlıktan** (Bezirksämter) talep edinilebilir. İşletme kaydının yapılmasıyla, önemli kuruluşların tamamı otomatik olarak haberdar edilmektedir. Aşağıda adı geçen daireler bu kuruluşlara dâhildir:

- Maliye (Finanzamt)
- Ticaret ve Sanayi veya Esnaf ve Sanatkarlar Odası (IHK/Handwerkskammer)
- Meslek Kooperatifi (Berufsgenossenschaft)
- Eyalet İstatistik Dairesi (Statistisches Landesamt)
- İş ve İşçi Bulma Kurumu (Arbeitsamt)
- Ticaret Sicil Memurluğu (Handelsregister)

Sadece serbest meslek sahipleri işletme kaydı yaptırma mecburiyetinden muaftırlar. Doktorluk, vergi danışmanlığı/müşavirlik, avukatlık, yazarlık, sanatçılık ve mimarlık gibi meslekler serbest mesleklerden sayılırlar. Bu meslek sahipleri sadece 'Maliye ile İş ve İşçi Bulma Kurumu'na' kayıt yaptırmak zorundadırlar. Maliye'ye işletme kaydı yapıldıktan sonra işletmeye bir vergi numarası ve doldurulmak üzere bir kayıt formu verilir. İlgili 'İş ve İşçi Bulma Kurumu' işletmeye işletme numara verir. İşletme söz konusu işletme numarasını çalışanlarını 'Sağlık Sigortası Kurumuna' ve 'Meslek Birliğine' kaydederken kullanmak zorundadır. Her işletme sahibinin ilgili Meslek Birliğine veya Ticaret Odasına kaydolması zorunludur.

Her işletme ticaret sicil kaydını yaptırabilir, ancak kayıt mecburiyeti sadece sermaye şirketleri, kayıtlı dernek ve defter tutma mecburiyeti olan serbest çalışanlar içindir. Her yıl 260.000 Euro üzerinde ciro yapan veya kazancı 25.000 Euro'yu bulan işletmeler ticari defter (çifte muhasebe, kâr ve zarar hesabı olan bilanço) tutmak zorundadır. Serbest meslekle uğraşanlar genelde defter

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI
FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

tutmak zorunda değildirler, ancak şirket kuracak olurlarsa durum değişir. Ticaret Sicil kaydı ilgili sulh mahkemesinde yapılmalı ve bir noter tarafından onaylanmaktadır.

Almanya’da bazı işletme dalları özel bir ruhsata veya imtiyaza ihtiyaç duyarlar. Örneğin bir el sanatları ile ilgili bir işletme sadece bir usta tarafından yürütülür. Lokanta sahipleri ise Ticaret ve Sanayi odasında yapılacak bir günlük eğitim sonrası gerekli izni elde etmektedirler.

Her girişim için hukuki bir düzenleme gereklidir. Hukuksal şekiller hukuksal olarak bağımlı merkezlerden bağımsız yavru şirketlerine (branch) yani bir yeni şirket kuruluşuna kadar uzanabilmektedir. Girişimcilerin başta cevaplandırmaları gereken soru hangi hukuksal şeklin hangi ticari duruma uygun olduğudur. Bu planlanılan aktivitelerin boyutlarına göre, piyasanın beklentilerine göre ve vergi şartlarına göre değişebilir.

Almanya’da 7 değişik formda iş kurulması mümkündür:

1. Şahıs İşletme (Einzelkaufmann, GbR),
2. Şube (Zweigniederlassung),
3. Limited Şirket: GmbH (Gesellschaft mit beschränkter Haftung)
4. Adi Ortaklık: oHG (offene Handelsgesellschaft),
5. Komandit Ortaklık: KG (Kommanditgesellschaft),
6. GmbH & Co. KG
7. Anonim Şirket: AG (Aktiengesellschaft)

Şirket Formları	GbR (Şahıs)	OHG (Adi Ortaklık)	KG (Komandit)	GmbH (Limited)	GmbH & Co.KG	AG (A.Ş.)
Öz Kaynak	Hayır	Hayır	Hayır	25.000 €	25.000 € GmbH için	50.000 €
Sorumluluk	Hayır	Hayır	Bölümü	Evet	Evet	Evet
Ticari Sicil Kaydı	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Formalite/ İşlemler	Az	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek

Tablo 1: Şirket Formları

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI
FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

Kurulan şirket şekillerinin arasında Almanya'da limited şirket 450.000 adet ile kayıtlı şirketler içinde en çok tercih edilendir. Anonim şirket, Avrupa'da bulunan diğer komşu ülkelerden farklı olarak genelde büyük ölçekli şirketler tarafından tercih edilmektedir. Almanya'da yaklaşık 7.000 anonim şirket faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu rakam son yıllarda gerçekleşen yasal değişikliklerden dolayı git gide artmıştır. Komandit şirket, şekli sorumluluk dezavantajından dolayı pek önem taşımamaktadır. Yaklaşık 100.000 kayıtlı şirketten sadece 25.000'i komandit şirket olarak faaliyettedir. Diğer 75.000 şirket, çoğunlukla GmbH & Co. KG olarak devam etmektedir, böylece sermaye şirketinin ortaklığıyla sorumlu bir ortak olarak dolaylı sorumluluk sınırlandırılmaktadır.

Almanya'da Şube, GmbH, GmbH & Co. KG ve AG için sınırlı sorumluluk esastır. OHG'de ortaklar sınırsız sorumlu iken KG'de hem sınırlı hem de sınırsız sorumluluk söz konusudur. Ayrıca, GmbH ve GmbH & Co. KG kurulması için 25.000 Euro, AG kurulması için 50.000 Euro sermaye konulması gerekmektedir.

Almanya'da şirket kurmanın aşamaları:

1. Konuyla ilgili danışman/mali müşavir/(yasal konular için) avukatlık hizmeti veren yetkili kişi kuruluşlarla temasa geçilmesi.
2. Gerekli Birlik/Dernek, temsil yetkisi ve diğer belgelerin hazırlanması,
3. Kurulacak firma adının kabul edilebilir olup olmadığının noter veya yerel Sanayi ve Ticaret Odası'ndan teyidi,
4. Noter işlemleri,
5. Öngörülen sermayenin banka hesabına yatırılması,
6. İlgili yerel mahkemede (Amtsgericht) Ticaret Siciline kayıt,
7. Yerel Ticaret Dairesine (Gewerbeamt), firma kurma ve Kayıt Sertifikası (Gewerbeanmeldeschein) alımı için başvuru yapılması, (Gıda, ilaç, imalat, finans ve taşımacılık gibi sektörler için özel lisanslar gerekmektedir.)
8. Belediye Ticaret Vergi Dairesi (Gewerbsteueramt) ve yerel vergi dairesine (Finanzamt) kayıt,
9. Firma merkezinin bulunduğu yerdeki Ticaret Odası'na kayıt

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI

FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

Genel olarak Almanya'daki ticari faaliyetler şekillerine ve düzenlemelerine bilhassa hukuk şekillerine göre değişik vergi yükümlülükleri doğurmaktadırlar. Vergilendirmelerde irat vergisini (ücret vergisi, gelir vergisi, kurumlar vergisi, faaliyet vergisi), trafik vergisinden (arazi alım vergisi, gider vergisi) ve tüketici vergisini (petrol vergisi, alkol vergisi vd.) ayırt etmek gerekmektedir. Almanya'daki vergilendirme hukukunun temeli Vergi Kanunu'nda (Abgabenordnung) bulunmaktadır. Vergi Çeşitleri;

1. Gelir Vergisi:

Almanya'da kişi olarak ödenmesi gereken gelir vergisi, tüm işletme giderleri çıkarıldıktan sonra şirket ortaklarının elde ettiği kişisel kâra bağlıdır. Kuruluşun ilk yılında maliye dairesi, beklenen kâra ilişkin beyanları esas alır. Tüm temettü gelirleri % 50 oranında gelir vergisine tâbidir (yarı gelir yöntemi). Gelir Vergisi Kanununu (ESTG) ticari kazançları, serbest meslek kazançları, zirai ve orman kazançları, ücretler, menkul sermaye iratları, gayrimenkul sermaye iratları, kaynağı ne olursa olsun diğer her türlü kazancı gelir olarak ayırt etmektedir.

2. Kurumlar vergisi:

Sermaye şirketleri (başta limited ve anonim şirketler), alıkoyulan veya dağıtılan şirket kârının % 25'ini standart kurumlar vergisi olarak ödemekle yükümlüdürler.

3. Maaş Vergisi/Kilise Vergisi:

İşçi çalıştırılıyorsa işçinin brüt kazancından -şayet işçi Katolik veya Protestan kiliseye mensupsa kilise vergisini düşer ve bir sonraki ayın 10'una kadar maliyeye ödenir.

4. Sanayi Vergisi:

Her sınai müessese sanayi vergisini şehir veya belediye vergi dairesine ödemek zorundadır. Sınai müessesenin kazancı sanayi vergisinin belirlenmesi için her belediyenin kendi belirlediği miktardaki oranla (Hebesatz) çarpılır.

5. Muamele Vergisi:

Muamele Vergisi'ni (Katma Değer Vergisi) her faturada belirtmek zorundasınız. K.D.V.'nin şu anki oranı %19'dır. Ancak bazı ürünler için (örneğin; gıda maddesi, kitaplar, dergiler) bu oran %8'dir. Müşteriler hesabına ürün ve hizmet olarak ilave edilen muamele vergisi maliyeye verilmesi gereken işletmeye ait olmayan bir paradır.

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI

FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

- Katma Değer Vergisi Beyanının yılda bir kez maliyeye verilmesi gerekir,
- Yıllık katma değer vergisi yükümlülüğü ön kaydı çeyrek yılda bir yaptırılmalı ve kdv her seferinde yılın 10.4., 10.7., 10.10., 10.1. tarihlerinde yatırılır,

Almanya'da genelde serbest meslek icra eden girişimciler kendileri için sağlık ve sosyal sigorta yapmak zorunda değiller, ancak işletmecilerin kendileri ya özel bir sağlık sigortasına (Private Krankenversicherung - PKV) veya kendi isteğiyle yasal sağlık sigortasına üye olmalı tavsiye edilmektedir. Söz konusu PKV (Özel Sağlık Sigortası) üyelerinin sadece hastalık masraflarını öder. PKV'de prim, yaş, cinsiyet ve tarife eşdeğerlilik prensiplerine göre değişir. Sigortalının hasarın tazminine katılması durumunda veya tarife değişikliklerinde primde düşüş olur. Girişimci yaşlılık bakımı (Pflegeversicherung) için özel bir emeklilik sigortası ile anlaşmalı veya yaşlılık sigortası için başka bir model seçmelidir. Aynı zamanda BfA (Bundesanstalt für Angestellte) sigorta kurumundan sigortalı olup olamayacağı araştırılır.

İşçi çalıştırması halinde, bu işçiler için sosyal sigortaya işveren primini ödemeli (sağlık, bakım, işsizlik, emeklilik sigortası) ve tutarın hesaplanmasında işçinin brüt maaşından sosyal sigorta işveren primi düşürülmektedir. Sosyal Sigortadaki işveren ve işçi primini, işveren bir dahaki ayın 15'ine kadar işçinin sağlık sigortası kurumuna ödemektedir. İşletme bir işçi alımında yetkili sağlık sigortası kurumunu bilgilendirmek ve işletme numarasını bildirmekle yükümlüdür.

Sanayi, ticaret ve sanat odaları Almanya'da yerleşik şirketlere ve şirket kurucularına danışmanlık hizmeti sunulması ve ekonomik destek sağlanması konusunda önemli rol almaktadır. Yukarıda bahsedildiği gibi yerel odalara üyelik bütün şirketler için kanuni bir zorunluluktur. Odalar ekonomiye hizmet eden kuruluşlardır ve bu görevi yerine getirebilmek için iş yeri kurma ya da serbest çalışma üzerine doğan bütün soruların genel danışmanlığını ücretsiz yapmaktadır. Odalar tarafından sunulan tüm araçlar ile girişimcinin yeterli ön hazırlık yapıp yapmadığı ve iş fikri hakkında ne kadar bilgi edindiği ortaya koymaktadır.

Bu kapsamda kendi işyerlerini açmaya karar veren girişimcilere ilk iş kurma fikirlerinden şirketin güçlenmesini kapsayan süreç içindeki her aşamada profesyonel danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Odalar şirket/firma/işletme kurmak isteyen kişiyle birlikte projenin uygulanabilirliğini sınıyor, gerekli kararların alınması ve amaç doğrultusunda bir iş planının oluşmasında danışmanlık hizmeti vermektedir. Örnek olarak Mannheim Ticaret

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI
FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

Odası tarafından girişimciye sunulan konular kapsamında iş fikrinden iş planına, şirket kurucuları için ekonomik teşvik olanakları, finansman olanakları, yasal statü ve organizasyon yapısı, pazarlama ve fiyatlandırma ve eleman seçimi ve eğitimi bulunmaktadır.

Kıyaslama çalışmasında bir başka örnek Hamburg Ticaret Odası tarafından uygulanan ve yeni kurulacak işletmeye sunulan evraklar şunlardır:

- Şekil 1: Girişimci Uygunluk Testi
- Şekil 2: Bilgilenme İhtiyacı
- Şekil 3: Fizibilite Planı
- Şekil 4: Hukuki Şirket Şekiller
- Şekil 5: Özel Masraflar
- Şekil 6: Başlangıç Masrafları
- Şekil 7: Verimlik Analizi
- Şekil 8: Pazar/Piyasa Analizi
- Şekil 9: Karlılık (Rantabilite) Değerlendirilmesi

Avrupa Birliği'ne uyum kapsamında tüm Avrupa Birliği üyeleri gibi Almanya da 1999 yılında Ticaret Mevzuat'ında değişiklik yapmıştır. Buna göre Almanya'da iş yapma konusunda ve girişimcinin yer seçiminde serbestlik mevcuttur. Ancak bu süreç çerçevesinde hastaneler, 800m2 aşan AVM'ler, patlayıcı maddeler ile ticaret/imalat yapan ve eczaneler özel izinler alması gerekmektedir. Bu istisnalar hariç tüm işletmelerin isteği üzerine de sanayi, ticaret ve esnaf ve sanatkârlar odaları yer seçimi prosedürü konusunda girişimcilere yardım/danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

KAYNAKÇA

1. Stuttgart Ticaret ve Sanayi Odası (Industrie- und Handelskammer Region Stuttgart) <http://www.stuttgart.ihk24.de>
  2. Türkiye Araştırmalar Merkezi (Zentrum für Türkeistudien) GH Essen Üniversitesi
  3. EXFOR In: GründerZeiten Nr. 39 „Gründungs Ideen entwickeln“.Almanya Federal Ekonomi ve Teknoloji Bakanlığı (BMWi) <http://www.bmwi.de>
  4. Hamburg Ticaret Odası (Handelskammer Hamburg) <http://www.hk24.de>
- EK 1: İşyeri Açmadan Önce Girişimciler İçin Hazırlanan Bir Kontrol Listesi:
(Ticaret ve Sanayi Odası Stuttgart-AFC)

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI
FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

İş Kurma Hazırlık Listesi:

I. Kuruluştan önce hazırlıklar:

- a. Pazar analizi
- b. Yer seçimi
- c. Danışmanlık
- d. İş planı
- e. Yatırım planı
- f. Arlılık ön izleme/planlama
- g. Kredi görüşmeleri (Banka, devlet teşvikleri, vs.)
- h. Tedarikçilerden taahhüt alınması
- i. Müşteri ilişkileri / bağlantıları
- j. Siparişler

II. Kuruluş / Başvuru / Onaylar

- a. Vergi dairesi işlemleri
- b. Oda kayıt işlemleri
- c. Ruhsat alma işlemleri (Belediye vb.)

III. Sigortalar

- a. İşyeri sigortası (SGK, Bağ kur)
- b. Özel Sigorta (Özel emeklilik, BİS, sağlık, kaza, vs.)

IV. Sözleşmeler

- a. Kira sözleşmesi
- b. Alış/Satış sözleşmeleri
- c. Leasing sözleşmeleri
- d. Tedarikçilerle tedarik sözleşmeleri
- e. İş sözleşmeleri
- f. Kredi sözleşmeler
- g. Şirket sözleşmesi (kuruluş)
- h. İş koşullar/şartlar
- i. (Evlilik sözleşmesi)

V. Reklam ve halkla ilişkiler

- a. Reklam plan/taslak

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI
FETHİYE CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY

b. Logo ve firma görünümü

VI. Organizasyon

- a. Bilişim teknolojisi
- b. Formlar/Faturalar/İrsaliyeler vb.
- c. Görev tanımları
- d. Organizasyon şeması
- e. Belgeler (ISO, ÇED, HACCP, vb.)

VII. Çevre Koruma

- a. Çevreye zararlı maddelerin depolaması
- b. Atık madde yönetimi

VIII. Maliyet ve fiyatlandırma

- a. Saat tabanlı fiyatlandırma/maliyetlendirme
- b. Malzeme tabanlı fiyatlandırma/maliyetlendirme
- c. Makine tabanlı fiyatlandırma/maliyetlendirme